METODICUM

Metodicum hälsobokslut

Verksamhetsstyrt hälso- och arbetsmiljöarbete

Metodicum hälsobokslut - mål, budget och ekonomisk effekt

Bakgrund
Begreppet Hälsobokslut myntades i regeringens 11-punktsprogram hösten 2001 som ett steg mot personalekonomisk redovisning.

Vad är Metodicum hälsobokslut?
Det är en modell och metod som visar och beskriver personalens hälsa i företagsekonomiskt mätbara nyckeltal. Metodicum hälsobokslut stödjer företag som betraktar personalens arbetsinsats som en resurs för organisationen och dess verksamhetsdelar. Metodicum hälsobokslut är därför en del av organisationens affärs- och verksamhetsstrategi och ger regelbunden ekonomisk, ledningsinformation, styrinformation, kontrollinformation och information om personalens hälsosituation.

Med Metodicum hälsobokslut går det att skapa eller vidmakthålla företagets konkurrenskraft (lönsamhet) genom att rätt hälsoförbättrande åtgärder kan göras. Metodicum hälsobokslut ger ett mervärde till den traditionella redovisningen och är ett steg mot en invändningsfri systematisk personalekonomisk redovisning.

Varför Metodicum hälsobokslut?
Metodicum hälsobokslut är en standardiserad, kvalitetssäkrad samt mellan enheter och mellan företag och organisationer jämförbar metod. Metodicum hälsobokslut mäter ekonomiskt rätt saker med låg osäkerhet. Metodicum hälsobokslut används för kartläggning och verksamhetsredovisning av personalens hälsa och arbetsmiljö:
- för att få tidig signal om hälsoförsämringar
- för att få reda på var i organisationen åtgärder ska prioriteras
- för att få reda på vilken inriktning åtgärderna ska ha
- för att utvärdera om insatta åtgärder har gett önskat resultat
- för att sätta mål och budget för hälso- och arbetsmiljöarbetet
- för att utvärdera verksamhetens effektivitet (lönsamhet) avseende hälsa och arbetsmiljö
- för att kunna förbättra resultatet genom rätt hälsoinriktade åtgärder för personalen

Värdet med Metodicum hälsobokslut ligger i att det är ett ekonomiskt instrument för ledningspersonal på samtliga nivåer i organisationen till de verksamhetsförbättringar som hälso- och arbetsmiljöinsatser kan ge.

Vad ingår i Metodicum hälsobokslut?

Metodicum hälsobokslut består av hälsoberättelse, hälsobokslutstabell och uppdelning i kategorier (ålder, kön och befattningskategori). Kärnan utgörs av hälsobokslutstabellen där följande sex nyckeltal redovisas.

1. Sjuktal (antal sjukfrånvarotimmar/arbetade timmar * 100)
2. Sjukfall (antal påbörjade sjukfall under perioden/arbetade timmar * 10 000)
3. Rehabiliteringsfall (antal sjukfall som påbörjar dag 29/arbetade timmar * 10 000)
4. Återgångar (antal återgångar efter att dag 29 påbörjats/antal sjukfall som påbörjar dag 29)
5. Personalomsättning (antal personalavgångar som har eller ska ersättas/arbetade timmar * 10 000)
6 Index (utfallet från 12 enkätfrågor som speglar personalens kapacitet att producera kopplat till hälsa)

Exempel på hälsobokslutstabell:

Hälsobokslutstabell

Företaget X	**Antal**		**Nyckeltal**	
Samtliga anställda	**2005**	**2004**	**2005**	**2004**
Arbetade timmar	43 404	41 515		
Sjuktal	2 882	3 189	6,6	7,7
Sjukfall	48	55	11,1	13,2
Rehabiliteringsfall	4	5	0,9	1,2
Återgångar	2	6	0,50	1,20
Personalomsättning	2	3	0,46	0,72
Index			0,32	0,41

Utförligare beskrivning av Metodicum hälsobokslut finns i boken av Thomas Aronsson och Claes Malmquist, *Hälsobokslut – modell utifrån arbetsplatsens behov*, 120 sidor, ISBN 9163144034, Metodicum förlag 2004.

Utfallen på nyckeltalen har hög användbarhet på respektive enhet och är jämförbara över tid mellan enheter i företaget, mellan företag, mellan branscher och mellan olika sektorer på arbetsmarknaden. För att kunna göra en investeringskalkyl för hälsoförbättrande åtgärder behövs samtliga sex nyckeltal.

Varför bör varje enhet ingå i ett hälsobokslut?

Modernt arbetsliv styrs av vision, mätbart mål och budget - frihet och ansvar i ett ramverk. I arbetsgruppen finns ofta lokal kännedom och ansvarig chef förstår ofta vad som ska åtgärdas utan omfattande utredning. Metodicum hälsobokslut görs för varje enhet i företaget och summeras därefter hierarkiskt. Det medför att varje ledning och organisatorisk enhet känner till sina egna förhållanden i jämförelse med andras och mot uppsatta mål. Åtgärder vidtas som en del i det fortlöpande arbetet och verksamheten fungerar effektivt.

Ingår Metodicum hälsobokslut i den ekonomiska redovisningen?

Metodicum hälsobokslut är företagsekonomiskt relevant. Nyckeltalen ger inga direkta upplysningar i form av kostnader eller intäkter. De är ändå ekonomisk information eftersom de påvisar ekonomiska följder för verksamheten. Hälsobokslutets uppgifter är av en sådan art att de liksom annan ekonomisk information kan kontrolleras av intern- eller extern revisor. Arbetet med personalens hälsa och arbetsmiljön resulterar i översiktlig struktur, konkreta mål och nyckeltalsbudget.

Jämförelse mellan perioder/år och med såväl likartade som andra sorters verksamhet kan göras. Resultatet fås i reala tal och hälsobokslutet blir en del i organisationens ekonomi- och rapporteringssystem. Metodicum hälsobokslut är en informationskälla för analytiker, aktieägare, kunder, arbetssökande och andra intressenter.

Exempel på Metodicum hälsobokslut

Boliden Mineral AB, Garpenberg

Hälsobokslutstabell för 2004 (2003)

Garpenberg	**Antal**		**Nyckeltal**	
Samtliga anställda (4 enheter)	**2004**	**2003**	**2004**	**2003**
Arbetade timmar	125 052	-		
Sjuktal	2 968	-	2,4	-
Sjukfall	46	-	3,7	-
Rehabiliteringsfall	7	-	0,56	-
Återgångar	4	-	0,57	-
Personalomsättning	1	-	0,08	-
Index			1,12	-

Hur resultaten för hälsoboksluten ska tolkas beror på många faktorer. Vad har verksamheten för mål och vilken policy har företaget för sitt hälso- och arbetsmiljöarbete är frågor som först måste besvaras. Ofta finns det olika mål och policy inom en organisation för de olika resultatenheterna.

För att nämna något, skiljer sig ofta önskat utfall för nyckeltalen mellan kortsiktig vinstoptimering och en långsiktigt hållbar verksamhet. Målet för nyckeltalen skiljer sig med stor sannolikhet mellan ett företags lokalvårdsarbete och dess högkvalitativa forskningsenhet, t.ex. för önskad personalomsättning. Ja, det finns t.o.m. enheter där målet är en hög personalomsättning, kanske därför att enheten fungerar som en sluss till annat arbete inom organisationen.

Positiva förändringar i personalens hälsa får ett snabbt genomslag för sjukfall, rehabilitering och index. När fokus är på rehabiliteringsinsatser och långsiktig stabil hälsosituation i företaget gäller nyckeltalen sjuktal, personalomsättning och återgångar.

Nyckeltalens verkliga värde kommer till sin rätt i jämförelser mellan olika år i samma företag då man relativt enkelt kan se trender och utvecklingsmönster. Kombination av nyckeltalen ger också värdefull information. I detta fall:

Sjukfall / Sjuktal	**Högt**	**Lågt**
Högt	A	B
Lågt	C	D (Garpenberg)

A Högt sjuktal och sjukfallsfrekvens. Det skapas sannolikt ohälsa
B Högt sjuktal och låg sjukfallsfrekvens. Sjuktalet är sannolikt mest långtidssjukskrivningar, orsaken finns inte i den nuvarande arbetsmiljön.
C Lågt sjuktal och hög sjukfallsfrekvens. Hälsoläget har försämrats på senare tid, sjuktalet kommer att öka om åtgärder inte sätts in.
D Garpenberg, lågt sjuktal, få sjukfall. Jämfört med samtliga enheter och motsvarande typ av verksamhet är hälsoläget gott.

Hur mycket bättre kan det bli?

Företag/organisationer är olika och beter sig därför olika för att ta fram sina mål. För Metodicum hälsobokslut kan man jämföra sig med t.ex. andra liknande verksamheter. I Garpenbergs fall fanns just då ingen liknande verksamhet att jämföra sig mot. De utgick därför från målbilden i den ekonomiska analysen för sin målsättning med hälso- och arbetsmiljöarbetet. Nedan är målsättningen, sammanfattad för de ingående enheterna. Den har beslutats av ansvarig för Boliden Mineral AB i Garpenberg. Målsättningen ses löpande över mot bl.a. möjlig teknisk utveckling på enhetsnivå. Företagets målsättning utvärderas bl.a. mot omvärlden och samhällsutvecklingen i stort.

Målsättning, upprättad 050314

Samtliga enheter Garpenberg	**Nyckeltal**
Sjuktal – timmar	4
Sjukfall – antal	4
Rehabiliteringsfall	0,30
Återgångar	0,60
Personalomsättning	0,30
Index	6,0

Kan man budgetera effekten av hälso- och arbetsmiljöarbetet?

De ingående nyckeltalen i Metodicum hälsobokslut är jämförbara över tid och ekonomiskt korrekta för hälso- och arbetsmiljöarbetet. Det går därför utmärkt att sätta budget för varje nyckeltal. Nedan är den sammanlagda budgeten som utifrån Garpenbergs målsättning har beslutats av ansvarig för år 2005.

Hälsobokslutstabell för 2004 (2003)

Garpenberg	**Antal**		**Nyckeltal**		
Samtliga anställda	**2004**	**2003**	**2004**	**2003**	**Budget**
Arbetade timmar	125 052	-			
Sjuktal	2 968	-	2,4	-	2,4
Sjukfall	46	-	3,7	-	3,7
Rehabiliteringsfall	7	-	0,56	-	0,40
Återgångar	4	-	0,57	-	0,60
Personalomsättning	1	-	0,08	-	0,08
Index			1,1	-	3,0

Utifrån budgeten skapas en handlingsplan, med tillhörande aktiviteter och åtgärder.

Sammanfattning

Metodicum hälsobokslut är ett ledningsinstrument som används för uppföljning, utvärdering, budgetering och styrning av personalens förmåga att stå till arbetsgivarens förfogande, personalens hälsa och företagets arbetsmiljö. Tabellen är lätt att tolka och hälsoberättelsen innebär bl.a. att händelser som påverkat resultatet, förklaringar till utfallet, förutsättningar för framtiden m.m. kan nyanseras av ansvarig chef.

Metodicum hälsobokslut skapar ett operativt och proaktivt agerande, d.v.s. ett framförhållande, främjande och förebyggande arbetssätt. Arbetat tid, den tid personalen utför arbete, är en viktig men ofta saknad del i den traditionella ekonomiska redovisningen som behövs för uppföljning,

utvärdering, budgetering och styrning av dess faktorer. Metodicum hälsobokslut gör att den faktiska närvarotiden fås ”på köpet”.

Vilken kvalité krävs?

Det företagsekonomiska, jämförande och arbetsplatsinriktade synsättet ställer motsvarande krav på indata till hälsobokslutet som gäller för annan ekonomisk redovisning. Underlaget till Metodicum hälsoboksluts fem första nyckeltal hämtas från organisationens HR-, eller motsvarande system. Sådana system är byggda för att främst hantera personalens lön med tillhörande lagar och avtal. HR-system saknar därför ofta den ekonomiska stringens som behövs för hälsobokslutet och personalekonomisk redovisning. Underlaget till Metodicum hälsoboksluts sjätte nyckeltal, enkätundersökningen, kräver en svarsfrekvens på mer än 90 procent, vilket hittills har varit lätt att infria.

Hur åstadkommer vi kvalitén som krävs?

Vi kan utvärdera hur stringent data ni har och vid behov rekommendera åtgärder. Med vårt system Hälsobokslut online™, HBO, kan vi ta in er data och maskinellt behandla den så att den blir företagsekonomisk relevant och kvalitetssäkra den enligt fastställd norm. Vi har mycket stor erfarenhet av denna typ av arbete och kan bl.a. värdera när ett ”litet” fel i databehandlingen ger stora ekonomiska konsekvenser.

Hur skapar vi acceptans för Metodicum hälsobokslut?

Hälsobokslut online™ är även ett verksamhetsstöd för chefer, stabsresurser och ledning. Med HBO kan central resurs eller ansvarig chef snabbt (några minuter om uppgifterna är korrekta) själv kvalitetsgranska och direkt i systemet tillföra personaluppgifter som kanske inte finns i era system, slutgranska och attestera personaluppgifterna.

Med Hälsobokslut online™ kan också ansvarig chef efter behörighet ta fram hälsobokslutstabell, - analysera tabellen, - göra urval på bakgrundsfaktorer, - få resultatet direkt och överskådligt med hjälp av grafiska rapporter.

Tolkningen av hälsoberättelsen underlättas med HBO tack vare att strukturen blir likartad för samtliga berättelser och att stödord enkelt finns tillgängliga

Hälsobokslut online™ underlättar såväl införandeprocessen som det fortlöpande arbetet med hälsobokslut. HBO har en lärande funktion, stödjer aktivt beslutfattarnas acceptans, kompetenshöjning och analysmöjligheter till hälsoförbättrande åtgärder. Med HBO ökar kvalitén och läsbarheten av Hälsoberättelsen. HBO kräver inga utbildningsinsatser.

Logga in → attestera/analysera → skriv ut.

Hälsobokslut online™ abonneras per år. Bokslut eller specifik data kan tas fram när den behövs, med tätare intervall än ett år.

Sammanfattning

Med Hälsobokslut online™, kan ni snabbt och enkelt verksamhetsinrikta ert hälso- och arbetsmiljöarbete ned till varje resultatenhet. Ni kan effektivt budgetera/ kommunicera resultatpåverkande effekter på ett kostnadseffektivt sätt. Uppgifterna blir överblickbara och är giltiga och tillförlitliga både för ekonomisk analys/kalkyl som ger effekten i monetära enheter samt för orsaks- och åtgärdsanalys som påvisar vilka åtgärder som ger önskad effekt.

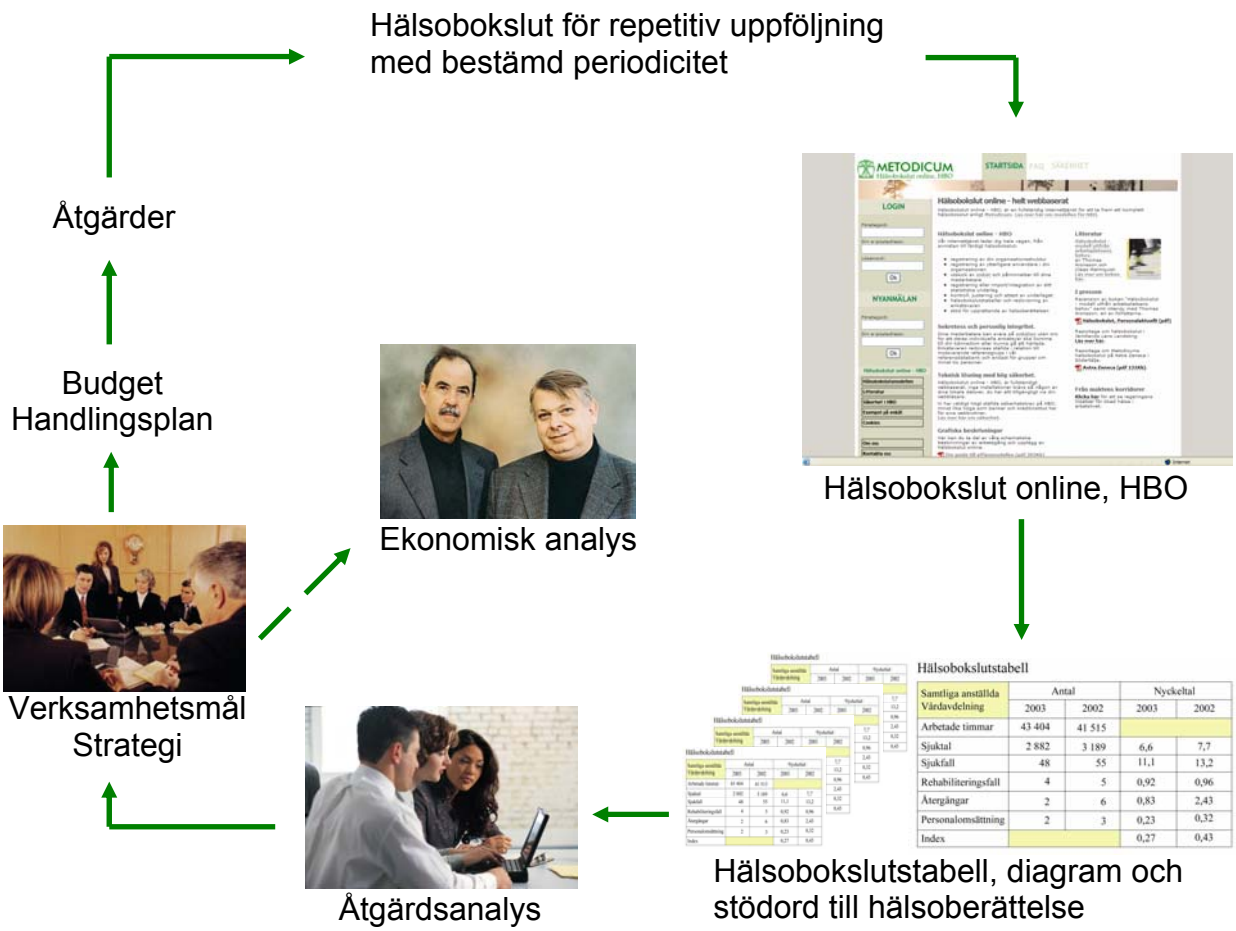

Hur kommer vi igång?

Första gången Metodicum hälsobokslut ska tas fram behöver vi göra en förstudie av data som kan tas ut från HR-system etc. Vi värderar då också er tidsinsats för att uppgifterna ska bli av tillräcklig bra kvalité. Sen sköter vi allt fram till att ansvarig chef ska attestera personaluppgifterna, analysera resultatet och skriva hälsoberättelsen.

Men måste vi inte kunna en hel del också?

Det är inte säkert, men det är troligtvis så. Att analysera, tänka strategiskt och agera utifrån att personalen är en väsentlig resurs för verksamhetens lönsamhet är ofta en viktig värdering hos ansvariga chefer.

Tack vare att Metodicum hälsobokslut är en delmängd i den personalekonomiska redovisningen kräver det en relativt låg tidsinsats för att påbörja resan till ett mer effektivt (lönsammare) sätt att agera. Kontakta oss så bestämmer vi i vilken ände ni ska börja, en öppen utbildning eller en utbildning anpassad till just er situation och kompetens.

Räcker Metodicum hälsobokslut för att bringa ordning och reda?

Hälso- och arbetsmiljöarbetet har ofta endast ett organisations- och individperspektiv. Metodicum hälsobokslut tillför ekonomi och budget, ett tredje ben. Nyckeltalen speglar nuvarande situation och ger information samt ett avstamp mot framtiden. Det blir ordning och reda på hälso- och arbetsmiljöarbetet och gjorda insatser kan utvärderas.

Attityder och ageranden förändras mot ett mer personaltillvänt sätt. Företagets humankapital tas till vara på ett effektivare sätt och det systematiska arbetsmiljöarbetets resultatpåverkan kan styras och utvärderas. Metodicum hälsobokslut är målet för att skapa ett effektivt hälso- och arbetsmiljöarbete samtidigt som det är starten till korrekt personalekonomisk kalkylering och redovisning.

Vad kan vi tjäna, i kronor?

Metodicum hälsobokslut som verktyg för att ekonomiskt följa det löpande arbetet med hälso- och arbetsmiljön räcker långt. Ofta, i införandeskedet, vill ansvarig chef få ett monetärt mått på vad som går att tjäna. Tack vare att Metodicum hälsobokslut är ekonomiskt korrekt kan nyckeltalen kalkyleras på vedertaget personalekonomiskt sätt. En ekonomisk analys visar, när kostnaden för åtgärderna beräknats, vad verksamheten kan tjäna i kronor på hälsoförbättrande åtgärder.

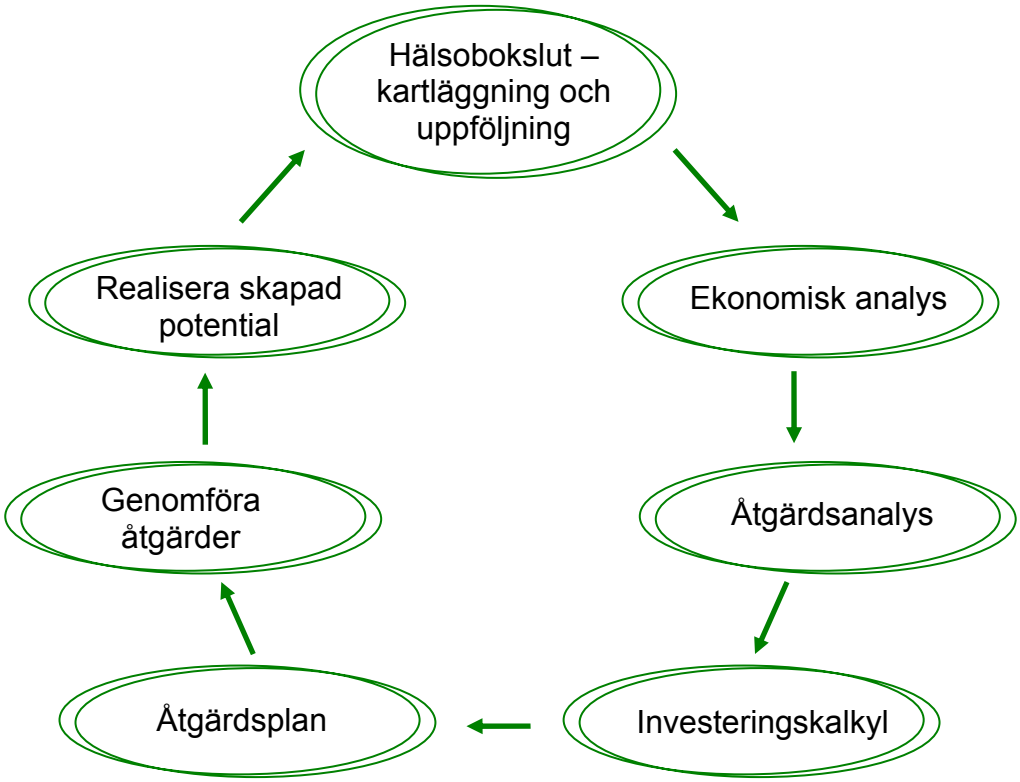

© Thomas Aronsson

Sammanfattning

Investeringskalkylen påvisar vilka åtgärder som är lönsamma och vilken effekt de får, det vill säga den ekonomiska intjäningspotentialen, uppsidan. Om det insatta åtgärdsprogrammet har gett önskat resultat, varit effektivt och lönsamt, framgår av utfallet i tid mellan hälsoboksluten och i resultatredovisningen.

Hur ser framtiden ut för Metodicum hälsobokslut?

Företag blir alltmer kunskapsintensiva varför fokus flyttas mot värdet personal. Metodicum hälsobokslut möjliggör en progressiv strategi och taktik för personalens hälsa och arbetsmiljö. Metodicum hälsobokslut är en delmängd av och kan med fördel bilda basen i en systematisk personalekonomisk redovisning.

Metodicum hälsoboksluts fem första nyckeltal är ovedersäglig fakta. Det sjätte, enkätfrågorna, är validerade till just hälsans påverkan på förmågan att vara produktiv vid närvaro (arbetsproduktivitet). Frågorna har befunnits vara relevanta under ett 20-tal år, är besvarade av minst hundratusen personer spridda över hela landet och från alla typer av verksamhet. För att ännu bättre fånga arbetsproduktiviteten valideras skalsvaren för närvarande i två större projekt som bl.a. stöds av statens verk för innovationer, VINNOVA. Det ena är ett rent branschprojekt

och det andra är tio företag med varierande verksamhet. Metodicum hälsobokslut har praktiskt använts sedan 2002.

Metodicum hälsobokslut är stabilt och vår referensdatabank för benchmarking växer för varje dag.

Kan det bli enklare att skapa en lönsammare verksamhet?

Ja, det kan bli enklare. Lyft luren eller hör av dig på annat sätt så berättar vi för dig hur vi kan åstadkomma hela funktionen med minimal insats för er. Att leda och styra verksamhet med Metodicum hälsobokslut är ofta mycket lönsamt.

Vi gör gärna en förstudie för att ge er en inblick i vilka möjligheter till resultatvinst som kan finnas med hälsoförbättrande åtgärder.

Du når oss på 0586-421 00 eller info@metodicum.se. Fråga gärna efter Veronika Törnqvist.

Metodicum – vilka är vi?

Metodicum har sedan sjuttiotalet utvecklat metoder för systematisk kartläggning av hälsan och arbetsmiljön.

Med vetenskapligt utformade, testade och validerade frågeformulär kan vi identifiera och mäta såväl fysiska som psykiska och sociala påverkansfaktorer i arbetsorganisationen. Samtliga uppgifter sparas i vår referensdatabank som innehåller miljoner svar från genomförda undersökningar. Detta ger unika möjligheter till jämförelser med referensdata.

Hösten 2003 gav vi ut boken ”Hälsobokslut – modell utifrån arbetsplatsens behov” av Thomas Aronsson och Claes Malmquist.
ISBN 91-631-4403-4.

Tillsammans med systerföretaget InfoService Sweden AB har vi sedan tidigt nittiotal arbetat med utbildningar inom det personalekonomiska området. Över 250 företag har genomgått tvådagarsutbildningen Metodicum hälsobokslut med personalekonomisk redovisning. Över 1000 personer har genomgått fyradagarsutbildningen Rehabiliteringens Ekonomi.

Andra exempel på produkter vi tillhandahåller är fyradagarsutbildningen Hälsa, ohälsa och lönsamheten och SAM systemet, ett informationssystem för arbetsplatsens tillbud, arbetsskador, sjukdomar, sjuk- och friskanmälan samt rehabiliteringsärenden.

Vid jämna mellanrum ger vi ut ett nyhetsbrev. Mer information finns på vår hemsida www.metodicum.se

”Värdeskapande produkter och tjänster för hälsa och lönsamhet i arbetslivet”

METODICUM

Metodicum AB, Gärdesvägen 10, 693 32 Degerfors, tfn 0586-421 00,
fax 0586-421 19, info@metodicum.se, www.metodicum.se